

Ordfinningsvansker og ordleting hos flerspråklige med demens

*Pernille Hansen, Anne Marie Dalby Landmark,
Hanne Gram Simonsen & Jan Svennevig*

Når vi snakker, er vi avhengige av å finne fram til ord i vårt mentale leksikon som passer til det vi prøver å formidle i en gitt kontekst. Er vi flerspråklige, må vi ta hensyn til hvilke(t) språk som er passende å trekke inn i samtalen. Nevrologiske sykdommer som demens kan føre til vansker med prosessering av ord, og til kommunikative utfordringer. I denne studien kombinerer vi en bruksbasert og en samtaleanalytisk tilnærming til språk og kommunikasjon for å se på ordfinningsvansker hos flerspråklige personer med demens, og på hvordan disse personene og samtalepartnerne deres sammen møter denne utfordringen.

Deltakerne er sju personer med demens som alle har ulike førstespråk (engelsk, japansk, tamil, vest-afrikansk kreol, svensk, urdu), men det til felles at de har lært norsk som andrespråk. Datamaterialet består av videoopptak av kognitiv testing, en bildebasert benevningstest, et språkintervju og naturlig forekommende samtaler med venner, familiemedlemmer eller helsepersonell. Kartlegging og intervjuer har foregått på flere språk, men i denne presentasjonen fokuserer vi på de norske resultatene.

Videoopptakene er brukt til å score testresultater kvantitativt og analysere interaksjon kvalitativt. En sammenligning av disse resultatene viser at ordfinningsvansker ikke nødvendigvis henger sammen med evnen til å ta aktiv del i samtale, ettersom enkelte av deltakerne og samtalepartnerne deres tok i bruk effektive kompensasjonsstrategier. Det viste seg også at deltakernes strategier hadde konsekvenser for testresultatene, for eksempel ved at ord fra andre språk ble brukt til å finne fram til et passende ord på norsk, eller gjennom kompensasjonsstrategier som fylte pauser for å holde ordet lenger og dermed skaffe seg mer tid til ordletinga.